

OBSAH

PREDSLOV K 2. VYDANIU ▶ 9

ÚVOD

I. VŠEOBECNÁ SYNCHRÓNNA JAZYKOVEDA

- Predmet všeobecnej synchrónnej jazykovedy ▶ 14
Základné metodologické problémy ▶ 19

II. SYSTÉMOVÁ LINGVISTIKA

- Jazyk ako systém znakov ▶ 24
Semiotika ▶ 25
Jazykový znak ▶ 27
Od reči k jazyku ▶ 31
Analýza komunikátov ▶ 31
Rečové jednotky a ich triedy ▶ 33
Jazykové jednotky ▶ 34
Vzťahy ▶ 39
Prehľad jazykových jednotiek a ich opis ▶ 55
Forma a význam ▶ 56
Od jazyka ku komunikátu ▶ 64
    Aktualizácia (v užšom zmysle) ▶ 65
Dynamika jazyka ▶ 68
Textová lingvistika ▶ 71
Štandardné deskriptívne konceptie ▶ 74
    Fonetika a fonológia ▶ 74
    Morfológia ▶ 79
    Lexika ▶ 81
    Vetná syntax ▶ 82
    Štylistika ▶ 84
Triedenie jazykov ▶ 86
    Areálna klasifikácia jazykov ▶ 86
    Typologická klasifikácia jazykov ▶ 88
    Genetická klasifikácia jazykov ▶ 100

III. OD DESKRIPTCIE K EXPLANÁCII

- Povaha jazyka a prístupy k nemu ▶ 106
Jazyk ako kultúrny jav ▶ 113
Orientácia v jazykovom priestore ▶ 120
K pragmatickej interpretácii jazykového systému ▶ 126
Explanácia jazyka na základe princípov ▶ 132

Prirodzená orientácia v jazyku ► 142

Princíp ekvivalencie ► 142

Princíp orientačnej preferencie (dominancia) ► 161

Princíp prirodzenej dominancie ► 168

Princíp orientačnej preferencie vo vzťahu k stavbe lexikálneho významu ► 174

Prístupy k vysvetľovaniu jazykových zmien ► 179

IV. KOGNITÍVNA LINGVISTIKA – GENERATÍVNA GRAMATIKA

Jazykový systém ako kognitívna realita ► 190

Generatívna gramatika ► 194

Gramatické znalosti ► 194

Univerzálna gramatika a performančné systémy ► 196

Teória riadenia a viazania (government-binding-theorie) ► 199

Teória X s čiarkou (teória X-bar) ► 200

Lexikón ► 212

Teória pádu ► 215

Teória tematických rolí (teória theta) ► 222

Tematické roly a subkategorizácia ► 225

Pridelovanie tematických rolí a riadenie ► 226

Transformácia a teória stôp ► 229

Transformácia a teória pádu ► 232

Viazanie a reťazec ► 233

Teória viazania a kontroly ► 236

Minimalistický program ► 242

V. PRAGMATIKA

Vstup do lingvistickej pragmatiky ► 248

Sémantika a pragmatika ► 249

Kontext - oporný bod pragmatiky ► 251

Teória intencie a konverzačných implikatúr (H. P. Grice) ► 255

Postuláty (maximy) komunikácie (konverzácie) ► 257

Teória rečových aktov ► 269

Model rečového aktu (J. L. Austin) ► 269

Typológia rečových aktov ► 275

Nepriame rečové akty ► 276

Teória komunikačnej funkcie výpovede ► 279

Kognitívna teória pragmatiky ► 284

Konceptuálna schéma (FRAME) ► 284

Analýza pragmatického kontextu ► 286

VI. ANALÝZA ROZHOVORU

Diskurzná analýza 1 ► 290

Konverzačná analýza ► 292

Výskumné otázky konverzačnej analýzy ► 295

Lokálna organizácia rozhovoru ► 295

Globálna organizácia rozhovoru ► 300

Metodická báza konverzačnej analýzy ► 302

- Konverzačná analýza - nová perspektíva nazerania ► 305
Diskurzná analýza 2 ► 310
    Šírka a rozmanitosť diskurznej analýzy 2 ► 310
    Vzájomný vzťah medzi diskurzom a svetom ► 313
    Ďalšie aspekty kontextu ► 315
Zrozumiteľnosť textu ► 317
Persuázia ► 322
Jazyková inteligencia ► 325
Diskusia/polemika a hľadanie pravdy ► 329

VII. SOCIOLINGVISTIKA

- Stratifikačná sociolingvistika (makrosociolingvistika) ► 336
    Variabilnosť jazyka ► 338
    Spisovný jazyk ► 343
    Jazyková politika a jazyková kultúra ► 350
Empirický výskum ► 354
Interakčná sociolingvistika (mikrosociolingvistika) ► 356
    Jazyková komunikácia ako akomodačno-asimilačná aktivita ► 361

VIII. JAZYK A KOMUNIKÁCIA

- Aspekty jazykovej komunikácie ► 368
    Vecnoobsahový aspekt komunikácie ► 374
    Sebaprezentácia ► 399
    Vzťahový aspekt komunikácie ► 402
    Apelový aspekt komunikácie ► 405
Vstup do interkultúrnej komunikácie ► 408
    Poznávanie inakosti - 1. dimenzia ► 409
    Poznávanie inakosti - 2. dimenzia ► 411

ZÁVER

- (Smerovanie k egolingvistike) ► 413

LITERATÚRA